МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕРЕПІДГОТОВКИ
ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ МАТЕМАТИКИ, ІНФОРМАТИКИ ТА ФІЗИКИ

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Міжнародна науково-практична конференція
з нагоди 70-річчя доктора педагогічних наук, професора,
заслуженого працівника освіти України,
директора Навчально-наукового інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації
СЕРГІЄНКА Володимира Петровича

МАТЕРІАЛИ

28 жовтня 2024 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024

УДК 37.011:37.016-021.383]:005.745
С 24

За загальною редакцією професора **В. П. СЕРГІЄНКА**

Редакційна колегія:

В. П. Андрущенко	–	член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор;
Р. Г. Драпушко	–	проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), кандидат філософських наук, доцент;
В. Г. Лавриненко	–	проректор з міжнародних зв'язків, кандидат історичних наук, професор;
Н. В. Марченко	–	кандидат педагогічних наук, доцент;
Шебень Володимир	–	кандидат педагогічних наук, професор (Пряшевський університет, Словаччина);
В. П. Сергієнко	–	доктор педагогічних наук, професор;
В. М. Слабко	–	доктор педагогічних наук, професор;
Г. М. Торбін	–	проректор з наукової роботи, доктор фізико-математичних наук, професор;
В. І. Федоришин	–	доктор педагогічних наук, професор.

С 24 **Цифрова трансформація освіти: теоретико-методичні засади :** збірник мат. Міжнародної науково-практичної конф., присвяч. 70-річчю проф. В. П. Сергієнка. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 485 с.

ISBN 978-966-931-316-4

До збірника ввійшли матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Цифрова трансформація освіти: теоретико-методичні засади", у яких науковці розглядають актуальні питання теорії, методології та практики неперервної освіти в умовах соціальних та інформаційних змін.

Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі психології, педагогіки та дотичних до них наук.

УДК 37.011:37.016-021.383]:005.745
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-MKNino-Sergiyenko70-2024

ISBN 978-966-931-316-4

© Автори матеріалів, 2024
© Редакційна колегія, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

УДК 004.853:374.7

Макаренко Л. Л.,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформаційних систем і технологій
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
Київ, Україна;
Гончаренко Л. А.,
заступник директора Наукової бібліотеки з наукової роботи
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У сучасному світі цифровізація охопила всі сфери суспільного життя, зокрема освіту. Перехід до цифрового навчання вплинув на всі рівні освітнього процесу, від шкільної до вищої освіти, а також на систему неперервної освіти для дорослих. Сучасні технології надають можливості для швидкого доступу до інформаційних ресурсів, підвищення якості аналітичної роботи і створення нових форм навчання. Це потребує від фахівців-філологів нових підходів до розвитку інформаційно-аналітичної компетентності, що є невід'ємною складовою їхньої професійної діяльності. У цій статті ми розглянемо ключові аспекти трансформації інформаційно-аналітичної компетентності в умовах цифровізації освітнього процесу та неперервної освіти дорослих.

Інформаційно-аналітична компетентність фахівців філологічних спеціальностей передбачає здатність аналізувати, систематизувати та інтерпретувати текстову інформацію, що є основою їхньої професійної діяльності. У контексті цифровізації ця компетентність отримує нові виміри. Впровадження цифрових технологій змінює способи роботи з текстами, збільшуючи можливості для швидкого пошуку, аналізу та обробки інформації.

Цифрові платформи дають змогу філологам отримувати доступ до великих масивів даних, баз даних та архівів, що значно прискорює дослідження і пошук необхідних матеріалів. Аналітичні інструменти, такі як системи автоматизованого аналізу текстів або цифрові бібліотеки, значно полегшують виконання аналітичних завдань, допомагаючи інтегрувати нові знання та навички у професійну практику.

Неперервна освіта дорослих відіграє важливу роль у формуванні інформаційно-аналітичної компетентності, особливо в умовах постійної зміни технологій та зростання вимог до професійної підготовки. Дорослі фахівці змушені адаптуватися до швидких змін на ринку праці та в освітньому процесі, що робить неперервне навчання необхідністю.

Цифровізація надає нові можливості для неперервної освіти, роблячи навчання більш доступним і гнучким. Фахівці можуть навчатися дистанційно, використовуючи онлайн-курси, вебінари, відеолекції та інші інструменти. Це дає їм змогу підвищувати свою кваліфікацію без відриву від основної професійної діяльності. Такі платформи, як Coursera, Udemy, Prometheus та інші, є прикладами ефективних цифрових інструментів для розвитку аналітичних та інформаційних компетенцій.

Однією з ключових переваг цифровізації є доступ до інноваційних інструментів для обробки інформації. Це надає фахівцям можливість швидко знаходити, аналізувати та використовувати великі обсяги текстової інформації. До таких інструментів належать:

– системи автоматизованого текстового аналізу: програми для обробки великих обсягів тексту, що дають змогу швидко виокремлювати ключові дані, аналізувати контекст та структуру тексту;

– онлайн-бібліотеки та бази даних: доступ до глобальних інформаційних ресурсів, наукових статей, архівів, які відкривають можливості для глибокого аналізу та досліджень;

– програми для роботи з великими даними: інструменти для обробки й аналізу даних, що дають змогу здійснювати аналітичні дослідження на основі текстових і мовних даних.

Використання цих технологій дає можливість підвищити ефективність роботи фахівців і розвинути їхні аналітичні здібності на новому рівні.

Незважаючи на значні переваги цифровізації, процес впровадження нових технологій у систему неперервної освіти дорослих супроводжується низкою викликів. Серед них можна виділити такі:

1. Цифрова розбіжність: не всі фахівці мають доступ до сучасних цифрових технологій або володіють необхідними навичками для їх ефективного використання.

2. Перевантаження інформацією: доступ до великої кількості інформації може призводити до проблем із її обробкою, систематизацією та критичним оцінюванням.

3. Потреба в адаптації освітніх програм: сучасні освітні програми мають бути адаптовані до нових умов цифрового середовища, що потребує змін у підходах до навчання.

Слід зазначити, що цифровізація відкриває нові перспективи для розвитку інформаційно-аналітичної компетентності фахівців філологічних спеціальностей. Зокрема, зростає роль штучного інтелекту та автоматизованих систем аналізу текстів, які допомагають поліпшити якість аналізу та швидкість обробки даних. Дистанційне навчання та онлайн-курси стають важливими інструментами неперервної освіти дорослих, що дає змогу їм розвивати свої професійні навички без постійного відвідування. Трансформація інформаційно-аналітичної компетентності в умовах цифровізації освітнього процесу є важливою складовою професійної підготовки філологів. Цифрові технології змінюють способи роботи з інформацією, надаючи нові можливості для аналізу та дослідження текстів. Неперервна освіта дорослих, особливо в контексті цифровізації, сприяє гнучкості й адаптації фахівців до сучасних умов професійної діяльності. Однак, впровадження цих змін потребує вирішення низки викликів, пов’язаних із цифровою розбіжністю та перевантаженням інформацією. Перспективи розвитку інформаційно-аналітичної компетентності тісно пов’язані з подальшою інтеграцією цифрових технологій в освітній процес та підготовкою фахівців до роботи в нових умовах.

Література:

1. Андреєва О. М. Цифровізація освіти: тенденції та перспективи розвитку. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021.
2. Вербова В. П. Інформаційно-аналітичні компетентності у філологічній освіті: проблеми та перспективи розвитку. *Наукові записки Національного університету “Острозька*

академія”. Серія “Філологічні науки”. 2022. № 5. С. 134–142.
3. Гриценко Т. О. Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти дорослих. *Педагогічний вісник*. 2020. № 3. С. 45–52.
4. Коваленко О. В. Цифрові технології у вищій освіті: виклики, можливості та перспективи. *Освітні виміри: теорія, практика та інновації*. 2022. № 4. С. 15–24.
5. Литвин А. І. Інформаційна аналітика в системі професійної підготовки філологів: сучасні тенденції. *Науковий журнал Національного університету “Києво-Могилянська академія”*. 2021. № 8. С. 98–106.
6. Макаренко Н. В. Дистанційне навчання як інструмент неперервної освіти дорослих. Львів : Львівський національний університет, 2020.
7. Пустовіт В. А. Інформаційно-аналітична компетентність в умовах цифрової трансформації освіти. *Освіта і суспільство*. 2022. № 1. С. 33–40.

УДК 37.014.53:004

Макарчук І. І.,
аспірант 2 року навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, Україна;
Васильєв М. К.,
аспірант 2 року навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, Україна;
Жук А. С.,
аспірант 2 року навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, Україна

ОСВІТА У ВИМІРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Інформаційне суспільство, яке характеризується стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та глобальною цифровізацією, суттєво змінює всі сфери життя, включаючи освіту. У сучасних умовах освіта стає не просто передачею знань, а ключовим інструментом підготовки людини до життя у високотехнологічному середовищі. Доступ до інформації, її обробка, критичне осмислення та ефективне використання стають основними компетенціями, які формуються в процесі навчання.

Цифрові технології відкрили нові можливості для організації освітнього процесу: дистанційне навчання, онлайн-курси, інтерактивні платформи, а також персоналізовані програми, які дозволяють адаптувати навчальний матеріал під індивідуальні потреби кожного учня. У той же час, інформаційне суспільство висуває нові виклики, зокрема розвиток цифрової грамотності, інформаційної безпеки та етичного використання технологій.

Освіта в умовах інформаційного суспільства потребує переосмислення традиційних підходів до навчання, інтеграції сучасних технологій та розвитку нових форм взаємодії між учнем і вчителем, де акцент робиться на самостійне навчання, критичне мислення та безперервний розвиток.

В умовах глобальної цифровізації та масового використання інформаційно-